

При цьому успіх у навчанні – це результат колективного використання всіх можливостей для навчання. Потрібно наголосити, що студенти вносять значний вклад в цей процес.

Широкі можливості для активізації навчального процесу дає використання ролевих ігор. Як відомо, ролева гра являє собою умовне відтворення її учасниками реальної практичної діяльності людей, створює умови реального спілкування. Ефективність навчання обумовлена тут підвищенням інтересу до предмету.

Ролева гра мотивує мовленнєву діяльність, так як студенти потрапляють в ситуацію, яка актуалізує необхідність щось сказати, запитати, вияснити, розповісти. На відміну від діалогу ролева гра відповідає на запитання чому(мотив) і для чого(ціль) потрібно щось сказати. Таким чином, центром уваги стає зміст бесіди.

Гра активізує бажання студентів контактувати один з одним чи з викладачем, створює умови рівності в мовленнєвому партнерстві. В звичайній дискусії учні-лідери, як правило, захоплюють ініціативу, а невпевнені у собі – мовчать. У ролевій грі кожен отримує роль і повинен бути активним партнером в мовленні.

Майже увесь навчальний час у ролевій грі припадає на мовленнєве вправлення, при цьому не тільки той хто говорить, але й той хто слухає є максимально активізований, так як повинен зрозуміти і запам'ятати репліку партнера, визначити наскільки вона відповідає ситуації і завданню спілкування і правильно відповісти.

Ігри позитивно впливають на формування пізнавальних інтересів студентів, сприяють засвоєнню іноземної мови. В такій діяльності викладач лише керує роботою.

Основними вимогами до ролевої гри є:

- гра має стимулювати мотивацію навчання, викликати інтерес і бажання виконувати завдання;
- ролева гра повинна бути чітко підготовлена як з точки зору змісту, так і форми організації;
- гра мусить організовуватись таким чином, щоб в ній найактивніше використовувався опрацьований матеріал.

Роль викладача в процесі підготовки і проведення гри постійно міняється. На початковій стадії він чітко контролює діяльність, але поступово стає лише спостерігачем. Велике значення тут відіграє вміння викладача налагодити контакт з студентами. В процесі гри викладач може виконувати якусь роль, але не основну, щоб гра не перетворювалася у звичайну форму роботи під керівництвом викладача.

Під час гри викладач не виправляє помилки, а лише занотовує їх, щоб після гри обговорити типові.

Ролева гра може використовуватися на різних етапах роботи. Але у ній завжди представлена ситуація, яка створюється.

В ситуації необхідно дати відомості про соціальні взаємозв'язки партнерів(офіційні, неофіційні), ролі. Студентам потрібен деякий час, щоб увійти в роль. Кожен з учасників гри залишає за собою широку свободу дій і мовленнєвих вчинків.

Обговорюючи проведену гру, оцінюючи участь у ній студентів викладач повинен бути тактовним при цьому, так як незадовільна оцінка роботи може призвести до зменшення активності студентів.

Гра дає викладачу чітке уявлення про засвоєння матеріалу студентами та про вміння застосувати його в практичному мовленні.

ROLE PLAY IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES BY STUDENTS OF INSTITUTE OF PHYSICAL CULTURE.

OLGA BOROVSKA

Lviv State Institute of Physical Culture

The motivation of study of each subject and organization of the process of study are of great importance. The strongest motivation means are those ones which satisfactory needs of students. Role play is one of the best means of studying foreign language. It gives a distinct notion about learning material and possibility of its using in spoken language.

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНЕ ПІДГРУНТТЯ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО ВИХОВАННЯ У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ

МИКОЛА ВЕЛИЧКОВИЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Кожний народ витворює свою систему виховання у відповідності зі своїм світобаченням, розумінням світу, традиціями, звичаями. Але оскільки суспільство завжди є структурованим, тому у межах системи (суспільства) існують певні відмінності у вихованні. Це особливо характерно для середньовічної України.

У суспільстві можна виділити три основних стани. Перший - це жерці, творці духовних цінностей. Другий - правителі, воїни, котрі керують суспільним організмом та оберігають його безпеку. Творці матеріальних цінностей становлять собою третій стан. Кожний з них має свою ідеологію, традиції, ритуали і, звичайно, свою систему виховання.

У період формування Київської Русі у наших предків збереглося багато самобутніх традицій національного виховання. Ще з часів військової демократії збереглися звичаї вишколу дітей, в першу чергу у середовищі князівсько-боярському і серед дружинників. Одним із таких древніх ритуалів були "постриги" -

перша у житті дитини посадка на коня. Взагалі, культ коня у культурі воїнства був надзвичайно глибоким і сягає своїм корінням давнини, коли 5-6 тисяч років тому в українських степах приручили цю тварину.

В основі військового виховання молодого князя або воїна в українській традиції лежали морально-етичні засади, котрі визначали подальший шлях та життя людини. Мудрість, хоробрість, цінування над усе лицарської честі, готовність до самопожертви, лицарський аскетизм, шанобливе ставлення до жінки, прагнення до життя, повного небезпечних військових авантур ось ті засади, на яких виховувалося молоде покоління. На протязі століть ці принципи не мінялися. Вони вироблялися у результаті боротьби, взаємодії, "накладання" морально-етичних норм, що були закріплені у народному світогляді, який опирався на зв'язок з духовною спадщиною попереднього періоду, її етичних поглядів.

Важливим компонентом підготовки воїнів слід вважати морально-фізичний вишкіл. Суворе, небезпечне життя спричинялося до гартування міцних характерів. У давнину Україною проходив кордон між землеробським слов'янським світом та агресивним скотарським степом. У небезпечних умовах прикордоння на нічійй землі здавна формувався тип незалежного професійного воїна, захисника населення від хижих степовиків. Це билинні витязі богатирських застав, бродники та берладники XII-XIII століть, які були прототипом козацтва. Мужність у русичів та козаків цінувалися понад усе. Володимир Мономах заповідає своїм нащадкам бути мужніми, не боячись "...ні раті, ні звіра, але творити чоловічу справу...", і тоді "...ні від раті, ні від звіра, ні від води ..." для них не буде небезпеки. Такі повчання не поодинокі, це для княжої доби норма поведінки. Яскравим доказом цього є опис у "Слові о полку Ігоревім" дружинників князя Ігоря, а також типовий образ князя Святослава.

Аналогічне спостерігаємо і в русько-литовську добу. Збережений від попереднього періоду дружинно-лицарський устрій передбачав відданість князю, готовність на самопожертву, рівність, братерство, солідарність, корпоративність та цілий ряд інших ідеологічних та моральних принципів.

З XVI століття, коли на українському прикордонні формується козацтво, майже кожен рік козацькі ватаги на чолі з шляхтою входять у глибину татарських степів, на Молдову, штурмують татарські і турецькі фортеці, б'ються з татарськими загонами, звільняють полонених. Як згадував сучасник цих подій, "... молода шляхта ... рідко сходила з поля ..., вважаючи за рід ловів - ходити в поле самим...". Цей військовий промисел набуває рис своєрідного воїнського спорту. Але повноправним козаком вважався лише той, хто пройшов вишкіл на Січі, засвоїв січові порядки, навчився військовій справі, умів узгоджувати свої дії з інтересами товариства, дотримуватися настанов старшини. Враховуючи вищесказане, можна стверджувати, що морально-етичні принципи військово-спортивного виховання стали невід'ємним елементом формування українського лицарства у період середньовіччя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Губко О.Т. *Українська козацька педагогіка і духовність (за загальною редакцією Ю.Руденка)*. - Умань, 1995. - 116 с.
2. Пилат В. *Бойовий гопак*. - Львів: Галицька Січ, 1994. - 288 с.
3. Пиступа Є.Н. *Народна фізична культура українців*. - Львів: УСА, 1995. - 254 с.
4. Тимчак Я. *Військова обрядовість у сфері військово-фізичної підготовки // Матеріали конференції "Нові орієнтири. Концепція державотворення у контексті тенденцій розвитку світової цивілізації"*. - Львів, 1998. - С. 62-68.